

پیام های کلیدی

- این بازار نسبت تخطی از قیمت ها خیلی پر مخاطره بوده و عدم دسترسی به قرضه و اطلاعات در مورد قیمت ها خطرات اساسی بی اند که دهقانان پیاز کار به آن ها روبرو اند.
- تخطی از قیمت ها را می توان تا اندازه یی با اعمار گدام های سرد کننده به منظور ذخیره مهار کرد. اما این کار نمی تواند اثر گذاری بازیگران کلیدی قدرتمند را که روی تنظیم بازار و تعیین قیمت ها و مصارف دارند، کاهش دهد.
- نظم فعلی بازار آزاد بر این باور استوار است که تعاملات بازاری می تواند خطرات محیطی را کم سازد. چنین تعاملات در گذارهای زراعتی گذشته خود را نمایانده و شاید یگانه راهی باشد که بتواند آسیب پذیری خرده دهقانان را در حال حاضر کاهش دهد.

موضوع مورد بحث این تحقیق

تولید پیاز در افغانستان به سرعت در حال گسترش است. عایشه ولانی / موسسه بین المللی حمایت اطفال

این تحقیق به پشتیبانی کنسرسیوم پژوهشی معیشت مصون (SLRC) صورت گرفته است و هدفش را گردآوری شواهد محکم در مورد اینکه مردمی که در شرایط متاثر از جنگ زیست دارند، چگونه کسب معاش می کنند، چگونه هزینه تحصیل فرزندان شان را تمویل می کنند، چگونه به تداوی بیماری خود می پردازند و دسترسی شان به سایر خدمات ابتدایی در شرایط متاثر از وضعیت جنگی چگونه است. یکی از بخش های پژوهشی (SLRC) در افغانستان روی فعالیت های اقتصادی اهالی روستاها و اینکه چگونه بازار امتهه در عمل فعالیت می کنند، تشکیل می دهد. این تحقیق نخستین کار از شمار مطالعاتی است که هدف آن را بهبود درک پیچیدگی و تنوع بازار حقیقی کالا به منظور اطلاع رسانی بیشتر به پالیسی گذاران می باشد.

موسسه فراگیر انکشاف زراعت و روستاها مربوط به دولت افغانستان (CARD-F) به این پندار است که عدم اطلاعات در مورد قیمت ها و عدم دسترسی به قرضه از مهمترین محدودیت هایی است که خرده دهقانان را از پذیرش خطر و رشد شان در بازار باز می دارد. اما بازار تنها محدود به داشتن اطلاعات در مورد قیمت ها و دسترسی به قرضه نیست. دانستن این موضوع که چگونه و به سود کی تثبیت قیمت ها صورت می گیرد نیز اهمیت دارد. در پهلوی آن فعالیت های اقتصادی نه تنها جدا از روابط اجتماعی بوده بلکه پیوند تنگاتنگی نیز با آن دارد. این تحقیق در مورد بازار پیاز بوده و اینکه چگونه بازار کالاهای زراعتی فعالیت می کنند و شیوه هایی که روابط اجتماعی دسترسی به بازار را در ارتباط با اطلاعات، قرضه، مصارف مبادله، رفع خطرات مساعد می سازند، مطالعه می کند. چنانکه آشکار خواهد شد بازیگران قدرتمندی در زنجیره قیمت گذاری پیاز حضور دارند که قیمت ها و مصارف را به سود خود در حیطه کنترل خود گرفته اند. این کار سبب شده است تا در بازار تمرکز قدرت به دست آنان باشد و در نتیجه دسترسی خرده تاجران و خرده دهقانان به بازار محدود شود.

دلایل زیادی موجود بود تا بازار پیاز ولایت ننگرهار به عنوان موضوع مورد تحقیق ما قرار گیرد. نخست اینکه در این بازار محصول به صورت نقد معامله می شود، صادر می شود و تولید آن در حال افزایش است. دوم، این محصولی است که به عنوان بدیلی برای کشت خشخاش شناخته شده و مفادی معادل آن را به بار می آورد. سوم، این محصول یکی از با ارزشترین نوع محصولات زراعتی است که در مناطقی که دارای آب زراعتی و بازار فزینی خوب دارد کشت می شود و به عنوان فرصتی برای رشد زراعت افغانستان پنداشته می شود.

چه کارهایی انجام دادیم؟

جمع آوری داده‌ها در دو مرحله در ننگرهار و پيشاور (پاکستان) صورت گرفت. در ماه دسامبر ۲۰۱۳ طی مصاحبه‌های عمیقی که با ۵۶ تاجر و دهقان صورت گرفت، اطلاعات ذیل به دست آمد:

- تاریخچه زندگانی تاجران، به شمول سابقه مهاجرت و یا بیجا شدن
 - فصلی بودن بازار
 - ساختار و تکنالوژی (گدام‌ها، جاده‌ها و حمل و نقل)
 - تثبیت قیمت‌ها
 - روابط و شبکه‌ها بین مراکز مختلف ولایات به شمول جلال‌آباد و شهرهای پاکستان و تاجران افغان در پيشاور.
- بعد از اینکه تحلیل‌های ابتدایی داده‌ها صورت گرفت، به منظور دریافت اطلاعات تکمیلی، ۱۴ مصاحبه دیگر با تاجران و دهقانان در ماه فبروری ۲۰۱۴ صورت گرفت.

- پیاز به عنوان بدیلی برای کشت خشخاش
 - تنوع محصولات و دسترسی به منابع آب
 - حجم تجارت و مناسبات بین بازارهای پيشاور و جلال‌آباد
 - مناسبات قدرت
- مصاحبه‌ها به منظور درک مسایلی که در ذیل می‌آید صورت گرفته است:
- نقشی که بازیگران اصلی بازی می‌کنند، هم در درون ساختار رسمی دولتی و هم در بیرون از آن
 - نقش دولت رسمی
 - نقش افراد قدرتمند که توانایی تحدید و یا گسترش دسترسی مردم را به خدمات عامه و فرصت‌های اقتصادی دارند.

یافته‌های ما

آیا عدم دسترسی به قرضه و اطلاعات، دسترسی به بازار را محدود می‌سازد؟

به صورت گسترده‌ی تصور می‌شود که فقدان اطلاعات در مورد قیمت‌ها و عدم دسترسی به قرضه، خرده‌دهقانان را در قسمت خطر پذیری و داخل شدن به بازار با محدودیت مواجه می‌سازد. مهمترین یافته این تحقیق این است که نشان می‌دهد این تصور نادرست است. دهقانان پیاز کار به اطلاعات در مورد قیمت‌ها دسترسی دارند و روزانه از قیمت‌ها آگاه‌اند. به سبب شبکه غیر رسمی قرضه که به اساس روابط اجتماعی که خود استوار بر اعتماد و اعتبار است، بنا یافته است. قرضه‌های غیر رسمی به صورت گسترده‌ی در دسترس‌اند. تصور اینکه توسعه بازار وابسته به قرضه‌های بیشتر دولتی می‌باشد، چالش برانگیز است. برخلاف، قرضه رسمی و ترتیب و تنظیم نهادهای مربوط به آن می‌تواند نتیجه رشد و یا گسترده‌ی داد و ستدهای قرضه غیر رسمی باشد تا هدفی که توسط آن به رشد تمام شود. بناءً چالش‌ها در حمایت از رشد داد و ستدهای قرضه‌های غیر رسمی نهفته است. این کار شرایط مطلوب تری را برای ایجاد اعتماد طلب می‌کند تا بتوان آن را فراتر از شبکه‌های شدیداً به هم پیوسته شخصی توسعه داد.

کی مسوولیت امور را به دوش دارد؟

تبادلات در بازار صرف خرید و فروش امتعه یا کالا نیست. هر مبادله در مبادلات چند گانه قرضه‌ی، روابط اجتماعی و قدرت ریشه دارد. عرصه‌های اقتصادی و سیاسی افغانستان شدیداً دارای روابط درونی‌اند. بازیگران کلیدی در هر دو عرصه موقعیت قوی را احراز کرده و منابع سیاسی و اقتصادی خود را طوری ترسیم می‌کنند تا قدرت نسبی خود را از طریق آن حفظ کنند، مثلاً انحصار بر مالیات فرامرزی را که در اختیار دارند. تاجران بزرگ و با نفوذ اثر بزرگی بر عرصه اقتصادی تجارت پیاز وارد می‌کنند. از طریق توافق آنان می‌توانند قیمت‌ها را در سطح محل برای تاجران تعیین کنند و دسترسی به اطلاعات بازار را کنترل نمایند. آنان فعالانه فرصت‌های درآمد اقتصادی دهقانان و خرده تاجران را با انبار کردن محصولات و تنظیم اطلاعات در مورد قرضه محدود می‌سازند. ضعف نسبی کسانی که در رده‌های پایین قرار دارند به این معنی است که آنان به عوض آن که تثبیت کنندگان قیمت باشند، پذیرندگان قیمت‌اند. تولیدکننده‌گان و تاجران ولسوالی‌ها در افغانستان می‌توانند به شکلی از اشکال این راهکار را دور بزنند. اما مذاکرات روی مجموعه‌ی از کارشویه‌های رانت خواری که تجارت فرامرزی بین پاکستان و افغانستان را در بر گرفته و تاجران قدرتمند با سیاستمداران قدرتمند در پیوند‌اند، کار آسانی نیست.

تخطی از قیمت ها و خطرات

بازار پیاز تصویر تخطی قابل توجه از قیمت ها را به تصویر می کشد که اساسا این بازار را برای خرده تاجران که می خواهند وارد آن شوند، خیلی پر مخاطره (ریسکی) و غیر قابل اعتماد ساخته است. یکی از عوامل این حالت، محدودیت های زیر بنایی مثل ظرفیت گدام هاست. پیاز یک سبزی خیلی نازک بوده و گدابی برای ذخیره آن در این دوران وجود ندارد و این بدین معنی است که احتمال از بین رفتن تا ۴۰ درصد محصول فصلی آن وجود دارد که خود بر توزیع و قیمت آن در بازار اثر می گذارد. نبود گدام حایل باعث ایجاد ناتوانی در کنترل فراز و نشیب های کوتاه مدت در جریان توزیع و تقاضا شده و نوسانات قیمت ها را سبب می شود. این وضعیت می تواند با توافق تاجران روی قیمت ها و اعلانات کوتاه مدت همراه شود. تا به حال تثبیت قیمت ها به اساس توزیع و تقاضا صورت نمی گیرد. از آنجایی که جلال آباد مهمترین نقطه ترانزیتی افغانستان برای پیاز به شمار می رود، محدودیت بارز دیگر در این مورد ساختار بازار در هر دو کشور پاکستان و هند است که روی بازار ننگرهار اثر می گذارد. قیمت ها در افغانستان و پاکستان به صورت چشمگیری متأثر از تقاضا در هند است، چنانکه در سال ۲۰۱۳ قیمت ها به همین دلیل به صورت قابل توجهی افزایش یافت. این هم ممکن است، با آنکه در این تحقیق مورد توجه نبوده است، که دوران غیر رسمی این بازار توسط بازیگران مهم تجارت پیاز در هند تا بازار پیاز پیشاور از طریق کراچی گسترش یافته است.

مفهومی که این امر برای پالیسی سازان دارد

این ثابت شده است که عدم دسترسی به اطلاعات در مورد بازار و قرضه از مهمترین محدودیت هایی نیستند که دهقانان برای کشت و فروش پیاز به آن ها مواجه اند. مهمترین چالش در این راستا این است که بازار پیاز در اثر نوسانات قیمت ها با خطر خیلی زیاد مواجه است.

بعضی از این در کیفیت کالا نیز نهفته است. پیاز خیلی نازک بوده و در اثر نبود گدام های مناسب خطر از دست رفتن آن ها خیلی زیاد است. نبود چنین گدام ها می تواند منجر به ایجاد فاصله بین تقاضا و توزیع شود. با آنهم گدام ها سرد کننده نمی تواند خطر بازار را کاهش دهد.

نوسانات قیمت ها نیز در اثر انحصار قیمت ها که در نتیجه توافق بین بازیگران بزرگ بازار به وجود می آید مهم است. اینگونه تاجران همچنان خرده تاجران را با انحصار کردن قیمت مصارف به سود تاجران بزرگ حذف می کنند، به خصوص در تجارت های فرامرزی. بازیگران قدرتمند بازار با روابط سیاسی قوی یی که دارند موقعیت خود را تحکیم می بخشند. این چنین توازن قوا نمی تواند با دخالت های تخنیکی بر هم بخورد.

دهقانان می توانند با تحدید حضور خود در آن، خطر را به دو شیوه کاهش دهند. نخست آنان سطح تولید خود را کاهش می دهند تا به این وسیله مطمئن شوند بیشتر از حد در این تجارت دخیل نشوند. به این ترتیب آنان مقدار کافی از زمین های خود را نگه می دارند تا احتیاج خود را مرفوع سازند. دوم، آنان با استفاده از روابط و شبکه های شخصی از تاجرانی که به آن ها اعتماد دارند، قرضه به دست می آورند. درست همانطوری که خرده تاجران از کسانی که به آن ها اعتماد دارند قرضه می گیرند و یا می دهند. این اعتماد روی توانایی مادی افراد نه، بلکه روی روابط استوار است. از دیدگاه اجتماعی قرضه پولی است که به امانت داده یا گرفته می شود. با توجه به فقدان عمیق اعتماد به نهادهای رسمی، قرضه رسمی و شرایطی که بر اساس آن ها قرضه داده می شود دسترسی به قرضه را گسترده نمی سازد. برعکس، افزایش قرضه به ایجاد روابط گسترده فردی وابسته است که خود وابسته به ایجاد یک فضای گسترده مملو از اعتماد است. تقاضا برای قرضه رسمی می تواند نه یک هدف بلکه نتیجه باشد.

در حالی که ارتدکسی بازار آزاد کنونی برای مداخله دولت مساعد نیست، اما این مداخله می تواند وسیله یی باشد برای کاهش فضای مخاطره که آن را در بر گرفته است. چنین مداخلات می تواند به شکل حمایت از قیمت ها، دسترسی ارزان به قرضه و یا سایر مداخلات در بازار به سان آن که در جریان انقلاب سبز در هند صورت گرفت، تبارز یابد. بدون این مداخلات، آرزوی رشد زراعت از طریق به دست آوردن محصولات با کیفیت بالا در مناطق خوب زراعتی تحقق (انجام) ناشدنی باقی می ماند.

گام بعدی برای برنامه تحقیق

تحقیق دیگری در مورد فروشندگان تیلیفون های همراه در بازار شهری قندهار جریان دارد که گزارش آن در اوایل سال ۲۰۱۵ به نشر می رسد. تحقیق سوم در مورد بازار کار روستایی در هرات در نخستین نیمه خزان ۲۰۱۵ انجام خواهد یافت.

نشریات واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان

تاریخ	عنوان نشریه	نام نویسنده	دري	پشتو	موضوع تحقیق	نوع نشریه
جولای ۲۰۱۵	سیاسی سازی مکاتب لیسه افغانستان	انتونیو جیستازی و علی محمد علی			حکومنداری	توضیح نامه
جولای ۲۰۱۵	سیاست و حکومنداری ولایتی در افغانستان: ولایت قندهار	اشلی جکسن			معیشت پایدار	مقاله کاری
می ۲۰۱۵	تفکیک قوا در قانون اساسی افغانستان: یک مطالعه موضوعی	فرید حمیدی و ارونی جیاکودی	✓	✓	حکومنداری	مطالعه موردی
می ۲۰۱۵	شناسایی تفاوت های روستاها در افغانستان: استفاده از تحلیل های چندبعدي برای تشخیص نوعیت روستاها	ادم پین و جورجینا سترج			معیشت پایدار	مقاله کاری
اپریل ۲۰۱۵	خبرنامه تحقیقاتی افغانستان - شماره ۳۱	واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان				خبرنامه تحقیقی
اپریل ۲۰۱۵	تفکیک قوا در افغانستان: نظریه و عمل	ارونی جیاکودی	✓	✓	حکومنداری	پالیسی نامه
اپریل ۲۰۱۵	تکامل حقوق بنیادی در افغانستان: ۱۹۲۴-۲۰۰۴	ارونی جیاکودی	✓	✓	حکومنداری	پالیسی نامه
مارچ ۲۰۱۵	ازالف تا یا کتاب رهنما برای کمک به افغانستان نسخه سیزدهم ۲۰۱۵	واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان	✓	✓		کتاب
فبروری ۲۰۱۵	دوران غیر رسمی بازار پیاز در ولایت ننگرهار	جولیا مینویا	✓	✓	معیشت پایدار	پالیسی نامه
فبروری ۲۰۱۵	سیاست و حکومنداری ولایتی در افغانستان: ولایت ننگرهار	اشلی جکسن	✓	✓	معیشت پایدار	پالیسی نامه
فبروری ۲۰۱۵	بازار کار، نابرابری اجتماعی و خیاطان کابل	ادم پین و ریچارد مالت	✓	✓	معیشت پایدار	پالیسی نامه
دسامبر ۲۰۱۴	چرا اطفال به تنهایی سفر می کنند؟ انگیزه های سفر به اروپا و سایر کشورهای صنعتی از منظر اطفال، خانواده ها و جوامع ارسال کننده در افغانستان	چونا آر. اچاوز، جنیفر لین بگاپورو لیحه ویلفر داری شکریه آزاد منش	✓	✓	مهاجرت ها و شبکه های فراملتی	نشریه تحلیلی
نوامبر ۲۰۱۴	تاثیرات اجتماعی پیاز: دوران غیررسمی مارکیت پیاز در ننگرهار، افغانستان	جولیا مینویا و ادم پین			معیشت پایدار	مقاله کاری
نوامبر ۲۰۱۴	معضل زنان و رهبری در افغانستان: درسها و پیشنهادات	آریا نجات	✓	✓	چندر	پالیسی نامه
سپتمبر ۲۰۱۴	ناامیدی یا امید؟ کوکنار و معیشت روستایی	پاول فیشستین	✓	✓	مدیریت منابع طبیعی	نشریه ترکیبی
سپتمبر ۲۰۱۴	کنسرسیوم معیشت مصون برنامه های تحقیق افغانستان	چونا آر. اچاوز			معیشت پایدار	بروشور
سپتمبر ۲۰۱۴	چندر، جوانان و مشارکت در بازار کار شهری: شواهد تشکیل بخش خیاطی در کابل، افغانستان	ادم پین و ریچارد مالت			معیشت پایدار	مقاله کاری
سپتمبر ۲۰۱۴	درک پیچیدگی های معضلات مربوط به آب در افغانستان	ونست تاماس	✓	✓	مدیریت منابع طبیعی	پالیسی نامه
اگست ۲۰۱۴	ده سال پس از تصویب قانون اساسی افغانستان: چه مسایلی مطرح است؟	محمد هاشم کمالی	✓	✓	حکومنداری	نشریه تحلیلی
اگست ۲۰۱۴	وضعیت میکانیسم منازعات انتخاباتی در افغانستان	ارونی جیاکودی	✓	✓	حکومنداری	پالیسی نامه
اگست ۲۰۱۴	ناامیدی یا امید؟ کشت کوکنار در افغانستان پس از ۲۰۱۴	پاول فیشستین و دیوید منسفیلد	✓	✓	مدیریت منابع طبیعی	پالیسی نامه
جون ۲۰۱۴	سیاست و حکومنداری ولایتی در افغانستان: ولایت ننگرهار	اشلی جکسن	✓	✓	معیشت پایدار	مطالعه موردی
جون ۲۰۱۴	"از بد، بدترش کردند" تمرکز خشخاش تریاک در ساحات جنگی در ولایت های هلمند و ننگرهار	دیوید منسفیلد	✓	✓	مدیریت منابع طبیعی	مطالعه موردی
می ۲۰۱۴	افغانستان: تهیه روشی برای بررسی و تفکیک روستا ها	آدم پین			معیشت پایدار	روش کاری
می ۲۰۱۴	اردوی ملی: بقا و ثبات فراتر از جنبه های مالی	انتونیو جیستازی و پیتر کوینتن	✓	✓	حکومنداری	نشریه تحلیلی
اپریل ۲۰۱۴	تاثیر برنامه های تامین اجتماعی و شغلی بالای رفعمحرومیت اجتماعی بر اساس یافته ها و مدارک به دست آمده از افغانستان، بنگلادیش، هند و نیپال	بابکان باباجانین، جسیکا هگن-زنگر و ربیکا هولمز	✓	✓	چندر	مطالعه ترکیبی
اپریل ۲۰۱۴	نقش برنامه آموزش مهارتهای زندگی و آموزش برای کسب معیشت	چونا اچاوز، بابکن باه جانین، جسیکا هیگن زنگر	✓	✓	چندر	پالیسی نامه
اپریل ۲۰۱۴	چگونه برنامه های کارآفرینی و کارآموزی به فعالیت ها و اشتراک اجتماعی در افغانستان کمک می نماید؟ شواهدی از برنامه های آموزشی مهارت های زندگی و تامین معیشت موسسه BRAC برای زنان جوان افغان	چونا اچاوز، بابکان باباجانین، جسیکا هگن- زنگر، شاهین اکبر و جنیفر لین بگاپورو	✓	✓	چندر	مطالعه موردی
اپریل ۲۰۱۴	زمینه های گسترش: کشت خشخاش تریاک در ولایت های بلخ و بدخشان در سال ۲۰۱۳	پاول فیشستین	✓	✓	مدیریت منابع طبیعی	مطالعه موردی
مارچ ۲۰۱۴	رسیدگی به شکایات انتخاباتی: افغانستان و خطرات عدم قانونمداری	غزال حارس	✓	✓	حکومنداری	مطالعه موردی
مارچ ۲۰۱۴	بررسی مختصر دولتداری در افغانستان	آریا نجات	✓	✓	حکومنداری	نشریه تحلیلی
مارچ ۲۰۱۴	توسعه تشیبات کوچک و متوسط و تجارت منطوقی در افغانستان	مجیب مشعل	✓	✓	اقتصاد سیاسی	مقاله کاری